

מפני שהיקפן מרובה. יש מפרשים – דלא כפרש"י – שטורה הקיפם והעתקתם מבית לבית מרובה, מפני הכלים הגדולים שלהם והודקקותם למים רבים ושימושם על ידי האור, ואין רוב הבתים ראויים להם (מאירי).

נגר' – לסגור מבפנים. מנעול' – לנעול מבחוץ כשיוצא (ריטב"א).

מזווה – חובת הדר. כתבו ראשונים (עריטב"א ותורא"ש; תוס' ע"ז כא: וכן צידדו בתוס' מנחות מד.) שמן התורה אין אדם חייב במזווה אלא בביתו שלו (ביתך), ואינו חייב אלא אם דר בה, ומדרבנן חייב גם הדר בדירה שאינה שלו. ומה שאמרו כאן 'חובת הדר' – עיקר הטעם הוא לפטור את המשכיר, לפי שאינו דר שם, אך גם השוכר פטור מן התורה (תוס' שם).

וחייבו חכמים את השוכר לפי שהמזווה עשויה לשמירה למי שעומד בבית, כמו שאמרו במדרש, לכך הטילו חובה זו על השוכר הדר (רבנו יהונתן).

משמע בדבריו שלולא טעם שמירה, המשכיר היה חייב, מפני שאין צריך שידור בו בקביעות, אלא אפילו נכנס לשם פעם בשנה. או שמא י"ל שבעל הבית נחשב שדר ומשתמש שם בכך שמשכירו, וכמו שמניח שם חפצים וכד' – אלא שהטילו את החיוב על השוכר מן הטעם המסוים של שמירה כאמור. וע"ע בבאור דברי הר' יהונתן בשו"ת שבט הלוי ח"ו קסא. וע"ע בספר חובת הדר (לגרי"י בלוי שליט"א) פרק ג הערה ב.

ועל טעם השמירה שהזכיר רבנו יהונתן (וכן מובא ברש"י פסחים ד, ועוד), אם ענין זה מהוה חלק מהותי במצוה, או לא – ע' בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב קמא, שתלה זאת במחלוקת הראשונים.

ויש חולקים וסוברים שהשוכר חייב מדאורייתא, אלא אם שכרה לפחות משלשים יום (כן היא שיטת החינוך סוף תרג' ע"ש במנ"ח), ור"א מייץ. וכן הוא לתירוץ אחד בתוס' במנחות שם, וכן דייקו מדברי רש"י כאן ובע"ז – ע' אגרות משה יו"ד ח"ב קמא, ב).

ויש סוברים שלהלכה הדבר בספק אם 'שכירות קניא' אם לאו – רבנו אפרים בהג"א ספ"ק דע"ז, ומובא במג"א רמו סק"ח. וע"ע בהגהות מיימוניות מזווה סוף"ה; שבט הלוי ח"ה רכא.

דף קב

בגובתא דקניא' – שפופרת, קנה חלול (ערש"י לעיל פה: ברכות ו. יח: שבת סו: צ: ע"ז כח: ועוד).

שיטת כמה פוסקים (רמב"ם, טור) שהמזווה צריכה להיות קבועה במסמרים וכיו"ב. ואף כאן, הקנה קבוע במזווה הפתח, במסמרים או בסיד (עריטב"א ור"ן) 'כמנהג כל ישראל' (לשון הב"ח יו"ד רפט).

ואולם שיטת התוס' (וכך גם סברו התוס' בדעת רש"י) שאין צריך קיבוע אלא די בהנחת המזווה בפתח. ובעצם יכול היה להניח את המזווה כמות שהיא על דבר הבולט מן הפתח [לדעת ר"ת שמניחה בשכיבה], אלא שמכניסה לקנה כדי לשמרה מלחלוחית הכותל (תוס'). או מפני שאסור לתלות המזווה כשהיא חשופה, שגנאי הוא לה, לכן מכניסה לתוך קנה חלול ותולאו (כן פרש בתוס' ר"פ לתירוץ אחד. וע"ע בשו"ת אגרות משה יו"ד ח"ב קמא, ג).

ויש מי שפרש (הב"ח בבאור דברי התוס' לשיטת רש"י שהמזווה עומדת ולא שוכבת) 'גובתא דקניא' – שמעמיד קנה ארוך על הקרקע בפתח, גובהו כגובה הפתח, ומניח בתוכו את המזווה.

'אילימא בחצר דאגיר ליה לשוכר ותורי דשוכר' – כלומר בחצר המושכרת לשוכר, אפילו הובל מבהמות דעלמא, או שורים של שוכר אפילו אין החצר מושכרת לו – **'אמאי של בעל הבית'**. ומתרג', **'לא צריכא, בחצר דמשכיר ותורי דאתו מעלמא קמו בה'** – אבל לא בתורי דשוכר, שמן הסתם אינו מפקיר גלליהם (ריטב"א. ודוקא כשיש לו לשוכר מעבר או כמה שימושים, אבל אם אין לו שום רשות בה – כתב המאירי שובל בהמותיו שבה שיך למשכיר).

ומשמע לפירוש זה שאם המשכיר החצר, קנה השוכר הובל אפילו מבהמות דעלמא, וכפרש"י. אבל דעת הרמב"ם (שכירות ו,ה) שאפילו השכיר החצר קנה המשכיר את הובל מבהמות דעלמא. וכנראה מפרש 'ותורי דשוכר' – כתנאי נוסף ולא במשמעות 'או'.

'... מסייע ליה לר' יוסי ברבי חנינא...' ואם תאמר, הלא אין החצר משתמרת לדעתו של המשכיר שהרי השוכר דר ומשתמש בה? ויש לומר שביתו של המשכיר גם כן באותה חצר, והרי הוא עומד בצד חצרו ומשתמרת לדעתו. או יש לומר שאמר לו 'שים עיניך בחצר' והרי הוא שלוחו לשמור עבורו. ויש אומרים שאפילו בלא שאמר לו, הרי זו חצר המשתמרת. (עתוס' גטין עט: ד"ה פנימית, ולעיל דף יא: ד"ה וכי; תורא"ש ור"פ כאן; ש"ך שיג סק"א).

'כיון דיצא לו שם מציאה בעיר מיבדל בדילי אינשי מינה והיא לה כחצר המשתמרת'. הגם שרשאים ליטלו אבל הואיל ואנשים נמנעים בפועל מליטלם [יש אומרים מפני אימת המלכות. ע' שיטמ"ק], די בכך לעשותה 'חצר המשתמרת'. ונראה לכאורה שהדבר תלוי בסמיכות דעת של הבעלים, אם סמוך שהדבר יישאר שם אם לאו. [ויתכן שבזה תלוי נידון הראשונים דלעיל, אם המשכיר סמוך בדעתו שהשוכר לא יטול זבל הבהמות – קנהו, ואם לאו לא קנה עד שיהא נכנס ויצא שם או שיאמר בפירוש לשוכר לשמור].

ונראה לכאורה שהבקבוקים המונחים במיכלים שברשות הרבים, רשאי אדם ליטלם, שאין המיכלים משתמרים בענין שדעת הקונה סמוכה שלא יטלום כלל. אך מסתבר שאין להתיר אלא ליטלם לצורך, אבל בלא"ה יש לומר שדעת המניחים אותם מקפדת.

'אביו של קטן חייב להחזיר לו מפני דרכי שלום'. יש לשמוע ממילא שקטן שגנב [והוא הדין לשוטה] – מחזירים הקרן לבעלים, אם הגנבה קיימת (ע' חו"מ שמש"ג ובהגר"א).

'המשכיר בית לחבירו לשנה, נתעברה השנה – נתעברה לשוכר'. כתב הר"ף בתשובה (מובאת בשטמ"ק) שהמשכיר בית לחברו לשנה, גם אם לא ידע שהשנה מעוברת, אינו יכול לתבוע מן השוכר עבור חדש העיבור. שהרי שנינו 'נתעברה השנה – נתעברה לשוכר', הרי שאף כשהעיבור לא נתחדש אלא אחר שהשכירות החלה, אעפ"כ זכה בה השוכר. ואם כן, אין גם הפרש אם המשכיר ידע שהשנה מעוברת **אם לא ידע** (וכן פסק בשו"ת רב פעלים ח"ב חו"מ י על סמך תשובה זו).

(ע"ב) 'מעשה לסתור?' לאו דוקא 'לסתור', שהרי מפורש במשנתנו שהמעשה אינו דומה לדין הרישא, אלא שאין דרך התנא לאחוז מעשה אלא בדומה לדין השנוי קודם לכן. כן נראה מפרוש רש"י. וכיוצא בזה יש בנדרים בפרק 'השותפין' (עפ"י רמב"ן וש"ר. עע"ש).

'אמר רב: אי הואי התם, הוה יהיבנא ליה כוליה למשכיר'. אינו בא לחלוק על התנאים אלא להכריע במחלוקת התנאים בבבא-בתרא (קה) אם אומרים 'תפוס לשון ראשון' אם לאו (ראשונים. וע' במובא ביוסף דעת ב"ב קע, שרב אינו חולק על המשניות רק פעמים חולק על ברייתות).

'בבא באמצע החדש עסקינן, אבל בא בתחלת חדש כוליה למשכיר, בא בסוף חדש כוליה לשוכר'. אף על פי שהתופס לאחר שנולד הספק אין תפיסתו מועילה (כדלעיל ו:), ומדוע כאן מועילה דירת השוכר באותו חדש לעשותו למוחזק? – שונה כאן לפי שבהתהר הוא נכנס לדור, ולכך מועילה תפיסתו (תוס' לעיל ו: ריטב"א ועוד).

הרא"ש, וכן התוס' בכתובות (כ. ד"ה אוקי) כתבו, לפי ששתק המשכיר ולא מיחה בתחילת החדש, אפשר לומר שהודה לו. ונראה שאין כוונתם שיש כאן הודאה ודאי, שאם כן גם באמצע החדש היה צריך להיות הדין עם השוכר (וכבר העירו האחרונים ע"כ), אלא נראה שדבריהם משלימים ותואמים עם מה שכתבו שנכנס בהתר – לפי שהיה לו מקום לתלות בהודאתו של המשכיר. ואף אפשר שאין שייכת כאן הודאה לפי שאין הספק על האדם הזה בפרטיות, אלא הוא ספק כללי כיצד לדון את משמעות הלשון. [וכבר דנו בזה אחרונים בעלמא, אם ספק באומד דעת האדם כגון זה, נידון כספיקא-דדינא או כספק מציאותי על כל מעשה ומעשה לעצמו. ולפי הצד שהוא כספק דדינא, יהא מוכח מכאן שאף בספקא דדינא שלא נפשט, כגון ב'תיקו' שבגמרא – מעמידים על חזקת מרא קמא. ע"ע במשנה למלך שכירות ז, ב; קונטרס הספקות ה, 1].

בתוס' רבנו פריץ תרץ שבנידוננו התפיסה היא קודם לידת הספק, כי שעת הספק היא כאשר בא לדין. ודוקא תפיסה לאחר שנולד הספק איננה מועילה. ויש מי שפרש (המהדיר לתור"פ – הרחב"צ הרשלר שליט"א), שזוהי סברת התוס' 'הואיל וירד ברשות' – כלומר, עיקר הספק אינו אם היה רשאי לדור שם, אלא רק אם חייב לשלם. ושיטת הרמב"ם שלהלכה תפיסה מועילה גם לאחר שנולד הספק.

– משמע, אפילו עדיין לא פרע השוכר דמי שכירותו, אם בא בתחילת החודש הדין הוא עם המשכיר, הגם שהשוכר מוחזק במעות – מפני שחוב השוכר לשלם ברור [שאפילו אם חודש העיבור של השוכר, אין יכול להיפטר מי"ב זהובים אף אם בא לצאת קודם חודש העיבור, אם המשכיר רוצה להשאירו בחודש העיבור], ואילו חיובו של המשכיר מסופק בעיקרו, שזא אין חודש העיבור בכלל. הלכך כיון שבא בתחילת החודש מחייבים את השוכר לפרוע את שחיובו ברור ואין מוציאים הקרקע מחזקת המשכיר (ר"ן).

'ורב נחמן אמר קרקע בחזקת בעליה קיימת... אע"ג דמפיך'. סבר רב נחמן שמשנתנו דקתני 'יחלוקו' – כסומכוס, אבל לחכמים המוציא מחברו עליו הראיה הלכך הדין עם המשכיר (רמב"ן. וע' רעק"א שתמה לפ"ו על התוס' בבכורות מח).

'ורב נחמן אמר: קרקע בחזקת בעליה קיימת... אע"ג דמפיך' ומשנתנו דקתני 'יחלוקו' – כסומכוס הסובר ממון המוטל בספק חולקים, אבל לחכמים דקיימא לן כוותיהו – המוציא מחברו עליו הראיה הלכך הדין עם המשכיר (רמב"ן ועוד).

מכאן כתבו כמה ראשונים שאף על פי שיש כמה סתמי משניות כסומכוס, כדלעיל בפרקין ובפרק 'המניח' – הלכה כחכמים (שסתם מתניתין ד'שור שנגח את הפרה' כמותם), שכן פסק רב נחמן כאן והלכה כמותו בדיני. וגם שמואל פסק כאן המע"ה. עתוס' ב"ב לה. ד"ה ומאי. ואולם יש שפסקו כסומכוס. וע"ע לעיל ק.

דף קב

רלח. למי שייך זבל הבהמות במקרים דלהלן:

א. השכיר ביתו לאחד, ובאו שוורים מעלמא והטילו גללים בחצר.

ב. השכיר 'חצר' לאחר – מה דין הרפת והזבל שבתוכה?

ג. זבל בהמות דעלמא העומדות ברשות המשכיר, הבא הישר לתוך כליו של השוכר.

א. המשכיר ביתו לאחד, ונמצאו בחצר הבית גללי בהמות דעלמא (שבעליהם מפקירם); אם היא חצר המשתמרת – זכה המשכיר בגללים, שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו, כדברי רבי יוסי ברבי חנינא.

א. כתבו כמה ראשונים (כאן ולעיל יא) שמדובר שאמר המשכיר לשוכר: שים עיניך בחצר – שאז נעשה שלוחו לשומרו. או כגון שגם למשכיר יש שם בית והרי החצר משתמרת לדעתו, שנכנס ויוצא בה. ויש סוברים שבכל אופן נחשבת כחצר המשתמרת ואין השוכר מבטל שמירת המשכיר (עתוס' גטין עט: בתירוץ אחד; ש"ך שיג סק"א בדעת כמה ראשונים).

ב. לפרש"י והריטב"א מדובר שלא השכיר את החצר [אבל אם השכירה להעמיד בה שוורים – זוכה השוכר בזבל (ראב"ד בשיטמ"ק)]. ואם השכירה לשימושים מסוימים בלבד – מהר' יהונתן משמע שהשוכר קונה, והמאירי כתב שהמשכיר. ואם השכירה לכל דבר – כתב הרמ"ך שאפילו זבל בהמות המשכיר – של השוכר הוא]. אבל הרמב"ם (שכירות ו,ה) כתב שאפילו השכיר את החצר קונה המשכיר הזבל הבא מעלמא.

והאריכו האחרונים בשיטות אלו, וכן נחלקו לענין פסק ההלכה (עש"ך שיג סק"א וש"פ; דברי ריבוב שכו; שו"ת מהרי"ט ח"א סה; שו"ת בית מאיר לה).

ג. זבל בהמות השוכר – לא קנאם המשכיר, שאין השוכר מפקירו למשכיר (עפ"י רמב"ם ראב"ד ריטב"א ורמ"ך). ואם אין לשוכר שום זכות שימוש בחצר, זבל בהמותיו שבה – למשכיר (מאירי).

בחצר שאינה משתמרת – לא קנה המשכיר, ויכול השוכר להגביהם ולזכות בהם.

ב. המשכיר 'חצר' לא השכיר את הרפת, ועל כן הזבל הנמצא שם אינו של השוכר.

וכן פסק רס"ג, שכל 'זאת אומרת' – הלכה היא [ויש חולקים על כלל זה]. עתוס' עירובין לו. יומא ו: כתובות יט: יד מלאכי רסה]. וכן פסק הרמב"ם (שכירות ו,ב. ועשיטמ"ק).

ג. גללי בהמות העומדות בחצר המשכיר, הנופלים מהבהמות לתוך כליו של השוכר, לרבא – זכה השוכר באותו זבל, שאויר שאין סופו לנוח לאו כמונח דמי. ולאביי לא שמענו אלא במדביק כלי בשולי פרה,

שלא היה הזבל באויר החצר, אבל היה באויר החצר – יש לומר שזכה המשכיר, אם החצר משתמרת.

להלכה, אויר שאין סופו לנוח כגון זה – לא קנה, אבל סופו לנוח בחצר – קנה באויר. ואם אין דבר המפסיק, כגון שעבר החפץ באויר חצר ויצא החוצה, יש אומרים שלא קנה (ערמב"ם גירושין ה,י ומ"מ; מאירי). וי"א שהדבר בספק (ע' מ"מ שם וח"ו"מ רמג, כד).

ואף כאן, אם היו הגללים באויר ואז הניח כלי וקיבלם, יתכן וכבר קנאם המשכיר באויר חצרו שבתוך המחיצות, או אף בלא מחיצות – בג"ט הסמוכים לקרקע. ע' אה"ע קלט, ד.

רלט. יוני שובך ויוני עליה (– הניזונות מן ההפקר), וביציהם – מה דינם כלפי הבא לקחתם, לענין מצות שילוח הקן ודיני גזילה?

יוני שובך ויוני עליה (הבאים מן ההפקר אל רשותו של אדם) – אסור לקחת האם על הבנים, ככתוב. וכן אסור לזכות בביצים כל עוד לא שלח את האם, שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך (רב יהודה אמר רב. ואפילו אינו נוטלן אלא אוהון בידו על דעת זכיה – כן מבואר בגמרא ובראשונים. וע' בלשון הרמב"ם הל' שחיטה יג,יח).

[חיוב השילוח חל ביציאת רובה (רבא)].

הואיל וכן, כל עוד לא שלח האם – אין חצרו קונה לו הביצים, שכל שהוא אינו יכול לזכות, חצרו גם כן אינה זוכה לו. [וזהו הטעם שחייב בשילוח ואינו בכלל 'מזומן' – שהרי לא קנתה לו חצרו כל עוד האם רובצת עליהן]. ואם שלח, קנתה לו רשותו את הביצים שלא מדעתו. והנוטלן הרי זה גזל גמור. הריטב"א נקט לעיקר שאפילו מדעתו ומרצונו אין החצר קונה לו כשאין יכול לזכות בעצמו. ואם קטן שאינו מצווה בשילוח, לקח את הביצים בלא לשלח האם – חייב אביו להחזירה משום דרכי שלום. מפני דרכי שלום, אבל אינו גזל גמור. (וכן אם לקח האם, חייב אביו להחזירה משום דרכי שלום). כאשר האם אינה על הביצים אין בה מצות שילוח, ואסור לקחתה משום דרכי שלום. והביצים שאין האם רובצת עליהן נקנו לבעל החצר שלא מדעתו.

א. היתה האם רובצת על הביצים, ובא אחד ונתן ידו או בגדו תחת הביצים ואינו מתכוין לזכות בהן [שאסור הדבר כל שלא שילח] אלא עשה כן כדי שלא יזכה בעל השובך בביצים אחר כך, ושילח את האם – זוכה בביצים, אבל אסור הדבר משום דרכי שלום (כן משמע בתוס').

והמאירי נקט שאפילו הגביה הביצים לקנותן, הואיל ועבר במה שלא שילח תחילה האם – אין כאן קנין גמור אלא משום דרכי שלום (וצ"ע מקורו).

ב. לפי פירוש אחד בראשונים, ביצה שיצאה רובה בלבד, לפי אפשרות אחת בגמרא אינה אסורה משום גזל אף לא מפני דרכי שלום – רק האם (עתוס' ריטב"א ור"ן). ואולם ל'אבועית אימא' יש בה גזל משום דרכי שלום. וכן 'כל דבר שסופו לזכות בה אחד וכבר הוחלה זכירתו אלא שלא נגמרה, הואיל והוחלה ונתן לבו עליה אסור לאחור לכתחלה לזכות בה' (מאירי).

ג. לפרש"י משמע שלתירוץ השני בגמרא אין האם אסורה משום דרכי שלום (וכ"ה בתור"פ). והראשונים הקשו על כך מסוגית הגמרא במקום אחר. וכל זה אמור ביוני הפקר שלפעמים הם יוצאים ואינם משתמרים לבעל השובך, אבל יונים שחוזרים תמיד לשובכם, הרי הם כשאר עופות שברשותו של אדם ויש בהם גזל דאורייתא (עפ"י ערוה"ש ש"ע, ב).

רמ. המשכיר בית לחבירו באופנים דלהלן: מה הדין כשנתעברה השנה – למי שייך חודש העיבור?

א. השכיר לשנה.

ב. השכיר לחדשים.

ג. אמר לו: 'שנים עשר זהובים לשנה, מדינר זהב לחדש'.

ד. 'מדינר זהב לחודש, שנים עשר זהובים לשנה'.

א. המשכיר בית לחברו לשנה, נתעברה השנה – נתעברה לשוכר ואין מוסיף על דמי שכירותו.

א. כן הדין גם אם לא ידע בעיבורה בשעת ההשכרה (רי"ף).

ב. אין חילוק בין משכיר לשנת עולם כלומר מתשרי, או ל'שנה' מתאריך אחר (כן חזר והורה הר"י מגאש, בשיטמ"ק). וכן בהשכרה בלא קיצבת זמן אלא אמר דור בה לחשבון מנה לשנה (מאירי).

ויש אומרים שלא נאמרו הדברים אלא ב'שנה זו' או 'שנה פלונית' [או 'השנה'. רשב"א] אבל 'שנה' [או 'שנה אחת', ואפילו 'שנה אחת מיום זה'. רשב"א] – אין לו אלא י"ב חדש (ריטב"א עפ"י לשון הברייתא בר"ה ז; רשב"א נדרים ג). ויש חולקים (ר"ן נדרים שם. ועש"ך י"ד רכ סקט"ו).

ב. השכיר ל'חדשים' – נתעברה למשכיר.

ג. 'שנים עשר זהובים לשנה, מדינר זהב לחודש' – רשב"ג ורבי יוסי הורו: יחלקו את חדש העיבור. ורב פסק 'תפוס לשון אחרון' הלכך חודש העיבור שייך למשכיר (פסק כדעת בן ננס (בב"ב קה) ולא כתנאים במשנתנו. רמב"ן). וכן פסק רב נחמן שהדין עם המשכיר, אך מטעם אחר – שהדבר מסופק והקרקע בחזקת בעליה עומדת, הלכך זוכה המשכיר בחודש העיבור (ומשנתנו דקתני יחלוקו – כסומכוס היא. רמב"ן). ולדברי שמואל גם כן הדבר בספק, אלא שלדעתו יש חילוק מתי באו לדון; אם בתחילת החדש – למשכיר (אפילו לא פרע עדיין שכירותו. ר"ן), בסוף החדש – לשוכר, באמצע החדש – יחלוקו (ובאופן זה מעמיד שמואל את דברי רשב"ג ור' יוסי במשנתנו).

ד. 'דינר זהב לחודש, שנים עשר זהובים בשנה' – לדברי רב, חדש העיבור לשוכר. תפוס לשון אחרון. ולרב נחמן הדין עם המשכיר מפני הספק.

א. לשמואל, תלוי מתי באו לדון כנ"ל (כן נראה לכאורה).

ב. הלכה כרב נחמן (רמב"ם ז, ב ועוד ראשונים; חו"מ שיב, טו – כמפורש בגמרא קי. וכדאמרינן בכתובות יג. הלכה כר"ג בדיני). יש אומרים דוקא בשכירות קרקע, אבל במטלטלין משתנה הדבר אם בא בתחילת החודש, באמצעו או בסופו (ר"ן. ועתוס' קג. ד"ה פרדיסי וש"ר). ויש שאין מחלקים בדבר (רמ"ך. וכ"מ בתורי"ד קי.).

מדובר כששתי הלשונות נאמרו בסמיכות, אבל בנפרד – לעולם הולכים אחר הלשון האחרון (ריטב"א עפ"י ב"ב קסה:).

דפים קב – קג

רמא. א. מה הדין בויכוח שבין השוכר למשכיר אם שולמו דמי השכירות אם לאו?

ב. מה הדין כשמתוכחים על משך הזמן שדר השוכר בבית?

א. תבעו בתוך זמנו – על השוכר להביא ראיה שפרע.

ואם אינו מביא ראיה – ישלם. ויכול להחרים כל מי שלקח ממנו, או שיטען כנגדו טענה בפני עצמה על הדמים שנתן, וישביע את המשכיר שבועת היסת (רמב"ם שכירות ז, ג).

תבעו לאחר זמנו, ואפילו ביום שנשלם הזמן, והלה אומר פרעתי (הגם שעוד לא הגיע הלילה ועדיין לא נתחייב לשלם. ערמב"ם ז, ג; ראב"ד בשיטמ"ק; מאירי) – על המשכיר להביא ראיה. ואם לא הביא – נשבע השוכר (היסת) ששילם ונפטר.

א. גם אם יש שטר על משך השכירות, ואין בשטר תאריך – נאמן השוכר לומר ישבתי כך וכך שנים ופרעתיים. [ואין זה כשטר חוב שאין נאמן הלווה לומר פרוע כנגדו, כי עיקרו של שטר זה לא לגבייה אלא לראיה על השכירות] (כפר"ח ורי"ף. וערמב"ם ז, ג). שאין חילוק בין שכירות בשטר